

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

تأثیرات خروج آمریکا از توافق «منع تسلیحات هسته‌ای میان‌برد» بر امنیت اروپا

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: علی ظریف

■ نکات برجسته

- * تصمیم دونالد ترامپ مبنی بر خروج آمریکا از توافق موسوم به منع تسلیحات هسته‌ای میان‌برد
- * خطر بازگشت جنگ سرد در روابط آمریکا و روسیه و مخاطرات امنیتی آن برای قاره اروپا
- * واکنش منفی اروپا به خروج آمریکا از توافق منع تسلیحات هسته‌ای میان‌برد
- * تأثیرات انکار ناپذیر تقابل استراتژیک آمریکا و روسیه در شرق اروپا
- * اشاعه سلاح‌های هسته‌ای میان‌برد، عامل کاهنده امنیت و ثبات بین‌المللی

■ مقدمه

در هفته‌های اخیر اعلام تصمیم دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا مبنی بر خروج از توافق موسوم به «منع تسلیحات هسته‌ای میان‌برد» نگرانی‌های زیادی را در اروپا ایجاد کرده است. پیمان مزبور که به اختصار INF نامیده می‌شود از دید بسیاری از کارشناسان، تبعات غیر قابل پیش‌بینی خواهد داشت و به منزله بازگشت به دوران «جنگ سرد» محسوب می‌شود. این پیمان در دسامبر میلادی ۱۹۸۷ بین «رونالد ریگان»، رئیس‌جمهور آمریکا و «میخائیل گورباچف»، دبیر کل حزب کمونیست اتحاد جماهیر شوروی به امضا رسید. پیمان مزبور ایالات متحده و اتحاد شوروی را از داشتن، آزمایش کردن و مستقر کردن موشک‌های کروز و بالستیک زمین‌پایه با بُرد بین ۵۰۰ تا ۵۵۰۰ کیلومتر (۳۰۰ تا ۳۴۰۰ مایل) منع می‌کند.»

بر اساس این معاهده، واشنگتن و مسکو به ترتیب ۸۴۶ و ۱۸۴۶ موشک را نابود کردند. نظر به برد پایین این موشک‌ها، آن‌ها بیشتر برای جنگ‌های هسته‌ای در اروپا طراحی شده بودند. زمان کوتاه پرواز و همچنین الگوی پروازی غیرقابل پیش‌بینی باعث می‌شد که این موشک‌ها به‌سختی قابل رهگیری باشند و تحلیل‌گران معتقد بودند که چنین موشک‌هایی بر بی‌ثباتی وضعیت بحرانی آن روزهای اروپا افزوده و شانس یک جنگ هسته‌ای ناخواسته را افزایش می‌دهند. کشورهای اروپایی نیز انهدام آن موشک‌ها را برای ثبات منطقه‌ای نافع قلمداد می‌کردند. همچنین توجه به این نکته ضروری است که در INF نوع کلاهک و هسته‌ای بودن یا نبودن آن اهمیت ندارد و همه موشک‌های قرار گرفته در دامنه بُرد مزبور را شامل می‌شود.^۱

معاهده INF در ابتدا تنها بین شوروی و آمریکا منعقد شد اما پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۹۱، برخی از کشورهایی که از این اتحادیه جدا شده بودند در کنار آمریکا و روسیه از جمله بلاروس، قزاقستان و اوکراین به معاهده INF پیوستند. بعد از آن هم آلمان، مجارستان، لهستان و جمهوری چک، اسلواکی و بلغارستان دیگر کشورهای بودند که بدون پیوستن به این معاهده موشک‌های میان‌برد خود را نابود کردند.

حالا این خطر بوجود آمده که اروپا دوباره به سمت تسلیح موشکی خود برود و یک رقابت تسلیحاتی در اروپا آغاز شود. با توجه به اینکه گمان می‌رود با خروج آمریکا از INF، روسیه نیز به تعهدات خود عمل نکند و از سوی دیگر ترامپ نیز شریکی قابل اعتماد برای امنیت اروپا نیست کشورهای اروپایی به دنبال توسعه بیش از پیش برنامه های موشکی خود حرکت کنند. اهمیت و ضرورت پرداختن به این موضوع همانطور که اشاره شد به دلیل تبعات بسیار عمیق خروج آمریکا از این پیمان و شروع یک مسابقه تسلیحاتی جدید در سطح اروپاست که می‌تواند محیط پیرامونی خود حتی غرب آسیا را نیز متأثر کند. در صورت تجهیز بیش از پیش آمریکا و روسیه با موشک‌های میان برد، بخش‌های مهمی از غرب آسیا در تیررس اینگونه موشک‌ها قرار خواهد گرفت و معادلات منطقه‌ای به کلی دگرگون شود.

سوال اصلی: خروج آمریکا از توافق منع تسلیحات میان برد چه تأثیری بر امنیت اروپا دارد؟
سوال فرعی: راهبرد روسیه در قبال خروج آمریکا از توافق منع تسلیحات میان برد چه خواهد بود؟

محورهای پژوهش

تنش در روابط روسیه و کشورهای عضو پیمان دفاعی آتلانتیک شمالی (ناتو) در شرق اروپا

دنباله روی کشورهای اروپایی از سیاست های آمریکا در قبال روسیه

مخالفت ها با خروج آمریکا از پیمان «منع تسلیحات هسته‌ای میان‌برد»

تهدیدات امنیتی نزاع آمریکا و روسیه برای امنیت اروپا

امکان شروع مجدد رقابت تسلیحاتی در اروپا

اعلام خروج آمریکا از پیمان منع تسلیحات میان برد

روز ۲۰ اکتبر ۲۰۱۸، (۲۸مهرماه ۱۳۹۷) دونالد ترامپ گفت بنا دارد آمریکا را از معاهده موشکی مهم تسلیحاتی ۱۹۸۷ با روسیه خارج کند. رئیس جمهور آمریکا گفت روسیه این پیمان را با آزمایش نسل جدید موشک‌های خود نقض کرده است. وی گفت آمریکا به روسیه اجازه نمی‌دهد " که فعالیت تسلیحاتی خودش را انجام دهد در حالی که ما خودمان را منع می‌کنیم".

گفتنی است این ادعا را باراک اوباما، رئیس‌جمهوری قبلی آمریکا هم تکرار کرده بود اما به اصرار متحدان اروپایی که از به راه افتادن یک جنگ تسلیحاتی نگران بودند، از آن خارج نشده بود. ترامپ همچنین گفت: "من نمی‌دانم چرا پرزیدنت اوباما در این باره مذاکره نکرده بود یا از آن خارج نشده بود... اونها سال‌هاست که این پیمان را نقض می‌کنند."^۱

تصمیم آمریکا به خروج از معاهده، با واکنش سیاستمداران اروپایی مواجه شد. «امانوئل مکرون» رئیس‌جمهوری فرانسه در گفتگوی تلفنی با ترامپ، پیمان منع موشک‌های هسته‌ای میان‌برد را برای «امنیت اروپا و ثبات استراتژیک» ضروری دانست.^۲

«هایکو ماس»، وزیر امور خارجه آلمان، با نگرانی نسبت به تصمیم آمریکا به خروج از پیمان منع تولید و آزمایش موشک‌های میان‌برد هسته‌ای (INF) واکنش نشان داد. او گفت ما از آمریکا می‌خواهیم به عواقب چنین تصمیمی بیاوریم. وزیر امور خارجه آلمان در ادامه گفت این پیمان ۳۰ سال است "ستونی مهم" در معماری امنیت اروپا است.

«آلکساندر گراف لامبزدورف»، کارشناس امور خارجی حزب دمکرات آزاد آلمان، خواستار تشکیل اجلاس ویژه ناتو برای بررسی این موضوع شد. گراف لامبزدورف در این باره گفت: این خطر وجود دارد که دو دشمن پیشین دوران جنگ سرد بار دیگر به مسابقه تسلیحاتی روی آورند. «یلس اشمید»، کارشناس امور خارجی حزب سوسیال دمکرات آلمان، نیز به آمریکا نسبت به استفاده از مسابقه تسلیحاتی برای به زانو درآوردن روسیه هشدار داد. او گفت این اقدام راهکاری بسیار نادرست است. «آنالنا برُک»، از سران این حزب هم در گفت‌وگو با خبرنگار شبکه دوم تلویزیون سراسری آلمان گفت: تصمیم دونالد ترامپ برای خروج از این پیمان "اقدامی مهلک" است. این پیمان یکی از مهم‌ترین پیمان‌های خلع سلاح در سطح جهان است و به همین دلیل هم باید هر کوششی انجام شود تا این پیمان پابرجا بماند.^۳

واکنش روسیه

هم‌زمان با سفر «جان بولتون»، مشاور امنیت ملی دونالد ترامپ به مسکو (۳۰ مهرماه)، ترامپ رئیس‌جمهوری آمریکا یک بار دیگر روسیه را به نقض پیمان منع موشک‌های هسته‌ای میان‌برد متهم کرده و گفت آمریکا آن را ترک می‌کند. «دمیتری پسکوف»، سخنگوی کاخ کرملین دوشنبه درباره پیامدهای آن هشدار داد. او گفت: ما قویا این حرف که روسیه پیمان منع موشک‌های هسته‌ای میان‌برد را نقض کرده رد می‌کنیم. روسیه همواره مفاد این پیمان را رعایت کرده است. ما از قصد خروج آمریکا از این پیمان نگرانیم و چنین اقدامی در صورتی که واقعا انجام شود جهان را مکان خطرناک‌تری خواهد کرد.^۴

در واکنش به تصمیم ترامپ برای خروج از توافق موسوم به منع تسلیحات هسته‌ای میان‌برد «ولادیمیر پوتین» رئیس‌جمهور روسیه خروج آمریکا از پیمان منع استفاده از موشک‌های میان‌برد را از پیش تعیین شده دانست. وی گفت واشنگتن ظاهرا تصمیم گرفته است که از معاهده منع استفاده از موشک‌های میان‌برد و کوتاه برد خارج شود. مشخص است که این تصمیم

۱- بی بی سی، ۲۰۱۸/۱۰/۲۱

۲- پارس تودی، ۱۳۹۷/۷/۳۰

۳- دویچه وله، ۲۰۱۸/۱۰/۲۲

۴- بی بی سی، ۲۰۱۸/۱۰/۲۲

مدت‌ها قبل گرفته شده است. هزینه‌های تحقیق و توسعه در مورد این نوع از سلاح‌ها در بودجه ایالات متحده است. هزینه‌های مربوط به تحقیق و توسعه این کلاس از سلاح‌ها در بودجه ایالات متحده در نظر گرفته شده است.^۱

«سرگئی ریباکوف» معاون وزیر امور خارجه روسیه در تفسیر این تصمیم، این اقدام را نشانه ادامه سیاست تهدید و زورگویی واشنگتن نامید و تأکید کرد، اگر آمریکا به اقدامات خود در خروج یک‌جانبه از توافقات بین‌المللی ادامه دهد، روسیه تدابیری از جمله «تدابیر نظامی»، برای پاسخگویی به آنها خواهد اندیشید. مسئله بسیار جدی‌تر از آن است که بتوان آن را به صورت علنی مطرح کرد. اگر آمریکایی‌ها در آینده نیز با خودخواهی و اصرار بی‌مورد که نمونه‌های زیادی از آن دیده‌ایم، به خروج یک‌جانبه از توافقات بین‌المللی ادامه دهند و نمونه بارز آن خارج شدن از برنامه جامع اقدام مشترک درباره برنامه هسته‌ای ایران و اتحاد جهانی پست است، در آن صورت ما چاره‌ای نخواهیم داشت به‌جز اینکه تدابیری، از جمله اقدامات نظامی و فنی، برای پاسخگویی به آنها در نظر بگیریم، چرا که سیاست خودخواهانه آمریکایی‌ها بیش از گذشته برای بسیاری از کشورهای جهان و جامعه بین‌المللی غیرقابل قبول شده است و مقامات واشنگتن نباید این تمایلات منفی را دست‌کم بگیرند.^۲

از سوی دیگر سرلشکر «ولادیمیر دوورکین» کارشناس نظامی روسیه به روزنامه «نیزاویسیمایا گازیتا»، چاپ مسکو گفت بعید است واشنگتن از پیمان کاهش تسلیحات راهبردی خارج شود. این پیمان به نفع آمریکایی‌هاست چرا که به آنها اجازه می‌دهد تا بر وضعیت نیروهای سه‌گانه هسته‌ای روسیه نظارت داشته باشند. به گفته برخی منابع آمریکایی، این کشور حاضر است مسئله تمدید این پیمان تا سال ۲۰۲۶ را بررسی کند. به عقیده این کارشناس، سخنان دونالد ترامپ از امکان خروج احتمالی از پیمان موشکی را باید ادامه تهدیدات ایالات متحده علیه روسیه درباره آزمایشات موشک‌های کروز دارای برد پرواز بیش از ۵۰۰ کیلومتر دانست تا روسیه به انجام آن اعتراف کند. در ایالات متحده و آمریکا و ناتو معتقدند که روسیه نه تنها چنین آزمایشاتی را انجام داده، بلکه شروع به استقرار این موشک‌ها کرده است. این در حالیست که روسیه نیز ادعاهای متقابل نسبت به عدم رعایت پیمان نابودی موشک‌های دارای برد کوتاه و متوسط از سوی آمریکا دارد که مربوط به استقرار سامانه‌های پرتاب عمودی موشک‌های کروز «Mk-41» در خاک رومانی و لهستان است. بر اساس اظهارات «سرگئی شایگو» وزیر دفاع روسیه این موشک‌ها می‌توانند به کل بخش اروپایی روسیه دسترسی داشته باشند.^۳

پیامدهای خروج آمریکا از پیمان منع تسلیحات میان برد

پر واضح است که تصمیم آمریکا برای خروج از پیمان منع موشک‌های هسته‌ای میان برد، دارای تبعات غیر قابل پیش‌بینی در نظام بین‌الملل است که در وهله اول مخاطرات جدی امنیتی برای اروپا به همراه خواهد داشت.

الف) تمایل روسیه برای گسترش نظامی‌گری در شرق اروپا در مقابل توسعه طلبی «ناتو»

۱- اسپوتنیک، ۲۴/۱۰/۲۰۱۸

۲- باشگاه خبرنگاران جوان، ۱۳۹۷/۷/۳۰

۳- همان

روابط روسیه و ناتو در دوره پساجنگ سرد اکنون در بدترین شرایط قرار دارد. این یک تهدید جدی برای اروپا محسوب می‌شود. پیمان دفاعی آتلانتیک شمالی (ناتو) پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی کاملاً تحت نفوذ آمریکا قرار گرفت و در نتیجه در راستای منافع و اهداف واشنگتن در صحنه اروپا عمل کرده است. نتیجه عملی این سیاست یعنی **تقابل با روسیه و آسیب پذیرتر شدن امنیت، خصوصاً در مرزهای شرقی اروپاست.**

روسیه پیشتر نشان داده در مقابل گسترش ناتو به مرزهای شرقی اش واکنش نشان خواهد داد. جنگ داخلی اکرین و الحاق کریمه به خاک روسیه در واقع واکنشی به نزدیک شدن غرب به مرزهای روسیه بود. گفته می‌شود **مناطق در شرق اروپا که نزدیک و هم مرز خاک روسیه است در حال تبدیل شدن به یکی از نظامی‌ترین مرزهای دنیاست که در دو سوی آن روسیه و غرب به پیشگامی آمریکا و ناتو در حال صف آرایی هستند.**

لهستان که روزی عضو پیمان نظامی ورشو متعلق به اردوگاه کمونیسم به رهبری شوروی و رقیب ناتو بود، اکنون همراه رومانی مرکز استقرار سامانه موشکی آمریکا شده است که بارها اعتراض مقام های بلندپایه روسیه از جمله ولادیمیر پوتین رئیس جمهوری این کشور را برانگیخته است.

کارشناسان غربی هدف ناتو را ایجاد دیواره دفاعی در برابر موشک‌های قاره پیمای روسیه عنوان کرده‌اند.

اوکراین نیز چندی است به صدروسی‌ترین کشور منطقه تبدیل شده است و غرب امیدوار است تا با عضویت دولت کیف در فشارهای نظامی را بر مسکو به حداکثر برساند. البته روسها نیز بیکار ننشسته‌اند. اکنون که روسیه در برابر این شرایط و همچنین پروازهای مکرر جاسوسی هواپیماهای آمریکایی قرار گرفته، **افزایش توان موشکی، یگان‌های دریایی و زیردریایی و همچنین استقرار سامانه‌های موشکی راهبردی اسکندر در استان "کالینینگراد" یعنی نزدیک ترین منطقه ممکن به شرق اروپا را پیگیری می‌کند.** روسیه برای مقابله با این تهدیدها، افزون بر بهبود توان دفاعی و جنگی خود در بخش های موشکی دوربرد، بمب افکن‌های قاره پیما، نیروهای هوافضا و دریایی از مزیت کالینینگراد نیز بهره گرفته و اعلام کرده است که استقرار سامانه‌های موشکی اسکندر در این استان یک روال عادی در انجام برنامه دفاعی و تمرین‌های جنگی است.^۱

هر چند ناتو در سال ۲۰۱۱ میلادی اقدام به کاهش قابل ملاحظه شمار نیروهایش در اروپا کرده بود، اما پس از بروز بحران اوکراین و افزایش تنش‌ها بین روسیه و کشورهای شرق اروپای عضو ناتو، روند تجدید قوا و استقرار گسترده نیروهای نظامی کشورهای عضو ناتو در شرق اروپا به ویژه در دو حوزه بالتیک و دریای سیاه تسریع شده و ابعاد بی سابقه‌ای به خود گرفته است. در این راستا شاهد **تشکیل یک نیروی واکنش سریع در سال ۲۰۱۷ در قالب پنج گردان بودیم که در کشورهای حوزه بالتیک و لهستان مستقر شده‌اند. در مقابل روسیه نیز به تقویت هر چه بیشتر نیروها و تجهیزات نظامی در مرزهای غربی خود به ویژه با لهستان و کشورهای حوزه بالتیک پرداخته است.**

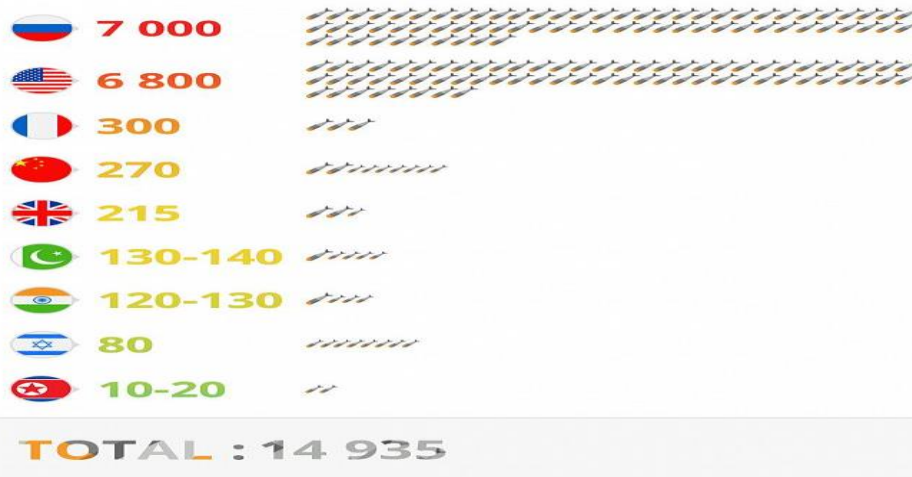
می‌توان گفت روابط روسیه و ناتو در دوره پساجنگ سرد اکنون در بدترین شرایط قرار دارد. «ینس استولتنبرگ» دبیرکل ناتو مدعی شده که روسیه همواره پیش‌بینی ناپذیرتر و پرخاشجو تر می‌شود. به گفته وی، **روسیه پس از منضم کردن کریمه**

۱- مولوی نیا، هادی، «نظامی ترین مرزهای اروپا در برابر روسیه»، خبرگزاری ایرنا، ۱۳۹۵/۸/۹

به خاک خود و حملات سایبری پر شمار، اکنون تهدیدهای تازه‌ای ایجاد کرده است. از نگاه دبیر کل ناتو این خطر وجود دارد که روسیه گام به گام از کاربرد جنگ‌افزارهای متعارف به سوی جنگ‌افزارهای هسته‌ای حرکت کند. به همین دلیل کشورهای ناتو باید آمادگی‌ها و ظرفیت‌های دفاعی خود را بهبود بخشند. وی معتقد است که ناتو باید خصلت "واقعا بازدارنده" داشته باشد تا بتواند از بروز جنگ جلوگیری کند و در تنش‌زدایی نقش داشته باشد.^۱

ب) شروع رقابت جدید تسلیحاتی میان آمریکا و روسیه

رقابت‌های تسلیحاتی دو قدرت نظامی جهان می‌تواند منجر به دگرگونی در سیاست‌های امنیتی اروپا شود. یک گروه بین‌المللی نظارت بر تسلیحات می‌گوید نگرانی از کاهش حمایت‌های نظامی آمریکا از اروپا در دوره ترامپ، احتمال افزایش تلاش‌های کشورهای اروپایی برای دست یافتن به سلاح هسته‌ای را افزایش داده است. در اروپا تنها ارتش‌های فرانسه و انگلیس به سلاح هسته‌ای مجهزند؛ این دو کشور مجموعاً کمتر از ۵ درصد کلاهک‌های اتمی جهان را در اختیار دارند. در حالیکه آمریکا و روسیه صاحب ۹۳ درصد تسلیحات هسته‌ای جهان هستند.

مرکز بین‌المللی پژوهش‌های صلح استکهلم در آخرین گزارش خود اعلام کرد «با وجود تمایل عمومی به کاهش کلاهک‌های هسته‌ای، هر ۹ قدرت اتمی جهان خواهان روزآمد کردن زرادخانه‌های خود هستند.» برنامه آمریکا برای نوسازی و گسترش زرادخانه هسته‌ای خود، در کنار مواضع دونالد ترامپ می‌تواند در به راه افتادن یک مسابقه تسلیحاتی دیگر در جهان کمک کند.^۲

۱- میرطاهر، سیدرضا، ابعاد نوین رویارویی روسیه و ناتو، موسسه مطالعات ایران و اوراسیا، ۱۳۹۷/۴/۱۸.

۲- یورونیوز، ۲۰۱۷/۰۷/۰۳.

ولادیمیر پوتین در سخنرانی سالانه خود در برابر نمایندگان دو مجلس روسیه در اول مارس ۲۰۱۸ میلادی از ساخت انواع جدیدی از تسلیحات فوق پیشرفته هسته‌ای در روسیه خبر داد. نطق پوتین پیامی روشن برای دولت ترامپ سیاست نوسازی زرادخانه اتمی آمریکا را دنبال می‌کند. رئیس جمهوری روسیه هم‌زمان از طراحی و ساخت چند سیستم جدید خبر داد. پوتین از کار بر روی ساخت موشک بالستیک قاره‌پیمایی سخن گفت که به گفته او، مقابله با آن بسیار دشوار است. آزمایش یک موشک جدید با پیشران اتمی، یک کلاهک جدید هسته‌ای با قابلیت قرار گرفتن بر روی موشک‌های کروز و نیز طراحی موشک‌هایی جدید برای نصب روی جنگنده‌ها با قابلیت دور زدن سامانه‌های دفاع موشکی، از دیگر سیستم‌هایی بودند که پوتین از آنها رونمایی کرد. زیردریایی‌های کوچک بی‌صدا و بدون سرنشین جدید با قابلیت حمل سلاح اتمی و مقاوم حتی در برابر سلاح‌های هسته‌ای، از دیگر دستاوردهای نظامی‌ای بودند که رئیس جمهوری روسیه به آن اشاره کرد. به گفته پوتین، سامانه‌های دفاعی توان رهگیری این زیردریایی‌های کوچک را ندارند.^۱

کارشناسان رویکرد روسیه را واکنشی به گسترش سیاست‌های میلیتاریستی (نظامی‌گرایانه) در آمریکای دوران ترامپ دانستند. ۲۹ خرداد ماه گذشته سنا بودجه بی‌سابقه نظامی ۷۱۶ میلیارد دلاری آمریکا برای سال ۲۰۱۹ را تایید کرد. ترامپ گفته است هدفش از افزایش بودجه نظامی، ترمیم ارتش آمریکا به عنوان بزرگترین ارتش جهان است. سال گذشته بود که دولت ترامپ اعلام کرد در اولین اقدام آمریکا به دنبال نوسازی زرادخانه‌های اتمی خود برای تولید بمب‌های هسته‌ای کوچک‌تر رفته است. رویترز، هزینه نوسازی و حفاظت از زرادخانه هسته‌ای آمریکا در ۳۰ سال آینده را بیش از یک هزار و ۲۰۰ میلیارد دلار اعلام کرد. بر اساس این گزارش، هزینه‌های نوسازی از ۲۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۷ به ۴۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۷ افزایش خواهد یافت. و در اوایل سال ۲۰۳۰ به بعد هم هر ساله با حدود ۵۰ میلیارد دلار افزایش همراه خواهد بود. پیش از این مقامات آمریکا اعلام کرده بودند که این کشور در نوسازی زرادخانه هسته‌ای خود از روسیه عقب مانده است. «پل سلوا»، معاون رئیس ستاد مشترک ارتش آمریکا اعلام کرد معتقد است مسکو دو سوم راه را برای نوسازی زرادخانه هسته‌ای اش طی کرده است.^۲

دیگر اقدام رئیس جمهور آمریکا دستور تشکیل شاخه ششم ارتش این کشور بود که با هدف تأمین سلطه آمریکا بر فضا صادر شد. ترامپ در جلسه شورای ملی فضایی آمریکا گفت که صرف حضور آمریکا در فضا کافی نیست بلکه آمریکا باید بر فضا سلطه داشته باشد. او تاکید کرد که برای تحقق هدف سلطه بر فضا باید شاخه جدید ارتش آمریکا جدای از نیروی هوایی ولی هم‌تراز آن شکل بگیرد که این شاخه جدید «نیروی فضایی» خواهد بود. این دستور در حالی صادر شده است که آمریکا، در عین حال، عضو معاهده فضای ماورای جو است که مانع از گسترش سلاح‌های کشتار جمعی در فضا می‌شود و حضور در فضا را برای صرفاً در چارچوب اهداف صلح‌آمیز مجاز می‌داند.^۳

۱- دوپچه وله، ۱۸، ۲۰۱۸/۰۳/۰۱

۲- باشگاه خبرنگاران جوان، ۱۳۹۶/۸/۱۰

۳- یورونیوز، ۱۸، ۲۰۱۸/۰۶/۱۸

کارشناسان نظامی سیاست‌های جدید نظامی آمریکا را تهدیدی جدی نه تنها برای روسیه، بلکه برای اروپا می‌دانند. انکارناپذیر است که رویکرد توسعه طلبانه ناتو با افزایش استقرار نظامیان خود در شرق اروپا مخارج زیادی را به واشنگتن تحمیل کرده است. مقامات کاخ سفید به دنبال تقویت پنتاگون بر اساس کاهش هزینه‌های آمریکا و کاهش کمک مالی به سایر کشورها (اروپا) صورت می‌گیرد. قبلا دونالد ترامپ و جیمز ماتیس وزیر دفاع، هر دو از کشورهای عضو ناتو خواسته‌اند تا سهم بیشتری در پرداخت بودجه نظامی ناتو داشته باشند. این به معنای آنست که کشورهای اروپا از این پس باید فعالانه‌تر در ناتو عمل کنند و یاد بگیرند بدون آمریکا نیز امنیت خود را تأمین کنند که این مهم نیاز به تقویت نیروهای نظامی اروپا در مقابل تهدیداتی است که آینده آنها را به مخاطره خواهند انداخت.

◆ نتیجه گیری

ادامه تلاش ناتو برای پیشروی به سوی شرق باعث شده تا مسکو در دکترین امنیت ملی خود، کشورهای اروپایی عضو ناتو را به عنوان یک تهدید امنیت ملی برای روسیه تلقی کند. آنها ناتو را تنها آمریکا نمی‌دانند بلکه مجموعه ای ارزیابی می‌کنند که وسیعترین بخش‌های اروپا را پوشش می‌دهد. خروج آمریکا از پیمان منع تسلیحات میان برد عملا منجر به رقابتی تسلیحاتی می‌شود که اروپا را نیز در برمی‌گیرد. با توجه به اینکه اروپا هم اکنون قادر نیست به تنهایی امنیت خود را تأمین کند به ناچار دنباله روی سیاست‌های دولت ترامپ خواهد بود. گرچه آمریکایی‌ها ادعا دارند روسیه ابتدا پیمان منع تسلیحات میان برد را نقض کرده است، اما حقیقت آن است که از منظر استراتژیست‌های آمریکایی، روسیه در طول سال‌های گذشته به قدرت مضاعفی دست یافته است که شامل عرصه هسته‌ای نیز می‌شود و اگر آمریکا اقدامی برای تنوع بخشی به تسلیحات هسته‌ای خود نکند، از لحاظ نظامی عرصه را به روسیه واگذار خواهد کرد. واشنگتن خوب می‌داند از توانمندی بالایی برای مقابله با روسیه در نبردهای مستقیم و غیر مستقیم مانند جنگ سایبری برخوردار نیست و روس‌ها طی سال‌های اخیر در حوزه تسلیحات غیرمتعارف هم دستاوردهای قابل توجهی داشته‌اند. اما حالا آمریکای ترامپ به دنبال دگرگون کردن شرایط بازی است. آمریکا با خروج از پیمان مذکور قصد دارند تا به سمت توسعه تسلیحات هسته‌ای کوتاه برد و میان برد که قابل حمل است حرکت کنند. رویکردی که می‌تواند به احتمال رویارویی هسته‌ای کمک کند. خروج آمریکا از این پیمان باعث افزایش رقابت‌های تسلیحاتی در سطح نظام بین الملل نیز خواهد شد، به عبارت دیگر این اقدام نه تنها واکنش مسکو را برخواهد انگیخت بلکه تمایل به توسعه تسلیحات هسته‌ای را در جهان تقویت نیز خواهد کرد. این مسئله سایر کشورها را هم وارد این رقابت می‌کند. توسعه تسلیحات هسته‌ای کوتاه برد و میان برد که به راحتی قابل حمل است خطرات قابل توجهی را خواهد داشت و چه بسا در آینده کشورهای بیشتری در اروپا برای حفظ امنیت خود به دنبال آن بروند که این مسئله به اشاعه بیش از پیش سلاح‌های هسته‌ای منجر خواهد شد.